Van oude politici en nieuwe media

Hoe internet de betrokkenheid van burgers bij de politiek vergroot

Achtergrond - 30 augustus 2012

Internet biedt ideale mogelijkheden om de verguisde kloof tussen de politiek en de burgers te overbruggen. Via sociale media en webplatforms als Abgeordnetenwatch kunnen politici zich rechtstreekser tot het publiek wenden. Al stellen zij zich zo soms meer bloot aan het publiek dan hen lief is, zoals meerdere politici hebben ondervonden.

Abgeordnetenwatch is een van de succesvolste voorbeelden van hoe internet de betrokkenheid van burgers bij de politiek kan vergroten. De essentie van de meermaals bekroonde site is in feite transparantie. Dat wordt immers vaak genoemd als belangrijkste reden voor het groeiende cynisme onder burgers jegens de politiek: de achterkamertjes, de 'kaasstolp' waarin over het lot van mensen wordt beslist die daar geen enkel zicht op hebben.

Dit via particuliere giften gefinancierde platform probeert dit te veranderen. Door het stemgedrag van iedere individuele volksvertegenwoordiger bij te houden en door hun soms grote diversiteit aan nevenfuncties op te sommen. Maar vooral door mensen gelegenheid te geven volksvertegenwoordigers vragen te stellen en deze samen met de antwoorden voor iedereen zichtbaar op de site te plaatsen.

De druk opvoeren

Politici hóeven niet te antwoorden op de vragen op Abgeordnetenwatch.de. Maar de makers van de interactieve website hebben een aantal intelligente kunstgrepen ingebouwd om de druk op de parlementariërs op te voeren. Bezoekers kunnen 'intekenen' op nog niet beantwoorde vragen, in de verwachting dat politici zich eerder gedwongen voelen te antwoorden als ze zien dat er 'zeven mensen geïnteresseerd zijn in een antwoord'.

De volksvertegenwoordigers die de meeste vragen beantwoorden, komen het prominentst in beeld op de site. Daarbij wordt fijntjes het onderscheid bijgehouden tussen oorspronkelijke en 'standaardantwoorden'. En het werkt. Op alle niveaus geven politici op de site antwoorden op burgervragen, van gemeenteraadsleden tot Europarlementariërs.

Verlies van controle

Voor politici is het vaak wel even wennen aan dit soort nieuwe vormen van betrokkenheid van de burgers bij de politiek. De CDU-leden van de gemeenteraad in Wiesbaden stuurden al eens een advocaat af op Abgeordnetenwatch om het portaal te dwingen alle persoonlijke informatie offline te halen. De raadsleden gaven aan geen tijd te hebben om ook online vragen van burgers te beantwoorden. Daarnaast noemde een raadslid tegen Spiegel Online de angst voor “verlies van controle” als reden voor zijn weerstand tegen de website.

Om die reden kiezen andere politici ervoor simpelweg niet op vragen op Abgeordnetenwatch in te gaan. De liberale minister Sabine Leutheusser-Schnarrenberger van Justitie heeft op het gros van de 227 aan haar gestelde vragen een standaardantwoord gegeven, waarin ze uitlegt vanwege het anonieme karakter van het portaal niet op vragen in te gaan. Maar met het noemen van een aantal andere mogelijkheden om met haar in contact te treden is ze altijd nog toeschietelijker dan Angela Merkel (CDU). Op de 589 aan haar gestelde vragen heeft de bondskanselier niet één keer gereageerd.

Parteigeflüster

Toch zijn de nieuwe media ook in het beroepsleven van de Duitse regeringsleider doorgedrongen. Op het Youtubekanaal van de bondsregering zijn diverse, speciaal voor de website geproduceerde, interviews met Merkel terug te vinden. Hetzelfde kanaal houdt het publiek via korte items bovendien wekelijks op de hoogte van de bezigheden van de kanselier. Veel Duitse politici beheren inmiddels een twitteraccount – de verzamelsite Parteigeflüster.de volgde voor de bonsdagverkiezingen van 2009 al 593 twitterende politici – maar ook hierbij is Merkel maar zijdelings betrokken. Zo liet ze een twitter-interview in maart afhandelen door haar perschef Steffen Seibert.

Het is een veilige strategie die de bondskanselier hiermee kiest. Mensen hebben via internet de mogelijkheid op de hoogte te blijven van Merkels werk – en haar opvattingen – zonder dat ze de regie uit handen hoeft te geven. Er zijn genoeg voorbeelden van gevallen waarin internet met politici aan de haal ging, met alle gevolgen van dien.

Affaire

Zo moest de CDU-lijsttrekker in Sleeswijk-Holstein Christian von Boetticher in augustus 2011 zijn politieke ambten neerleggen, nadat zijn affaire met een 16-jarig meisje bekend was geworden. De 40-jarige politicus had het meisje via Facebook leren kennen. Iets soortgelijks overkwam de Nedersaksische politicus Frank Mindermann, die via Facebook contact onderhield met een 15-jarig meisje.

Haar geschokte ouders speelden de uitgeprinte chatsessies in december 2011 door aan Mindermanns fractie, waarna aftreden volgde.

Toch zal geen Duitse politicus zo goed kunnen beamen hoe goed internet reputaties kan breken als Karl-Theodor zu Guttenberg. De minister van Defensie werd bejubeld als kroonprins van christelijke partijen CDU/CSU, totdat zijn dissertatie door de internetgemeenschap werd gefileerd. Het proefschrift zou overlopen van de plagiaat. Hij raakte zijn doctorstitel kwijt en zag zich gedwongen af te treden.

Online controle

Het geval staat niet op zichzelf. Met name via het webplatform Vroniplag zijn meer politici ten onder gegaan aan de online controle van plagiaat in hun proefschrift. Momenteel wordt de dissertatie van minister Annette Schavan (CDU) van, nota bene, Onderwijs en Wetenschap uit 1980 door haar oude universiteit op plagiaat onderzocht na beschuldigingen door Vroniplag.

Toch lijkt het na zijn smadelijke aftocht althans tussen Guttenberg en internet toch nog te zijn goed gekomen. Eurocommissaris Neelie Kroes heeft hem vanwege zijn expertise inmiddels toegevoegd aan haar staf. Als adviseur voor internet.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/2872/van-oude-politici-en-nieuwe-media